

Kiertotalous arjessa

Kiertotalous

Alvan puhelimen akku kestää nykyään huonosti. Akku tyhjenee nopeasti, mikä vaikuttaa paljon puhelimen käyttöön. Puhelin ei kuitenkaan ole kovin vanha, ja Alva pitää puhelimestaan paljon. Alvan ystävä Maryam ehdottaa, että Alva voisi käydä vaihtamassa puhelimen akun uuteen. He löytävät huoltoliikkeen, jossa puhelimeen voisi vaihtaa akun nopeasti ja aika edullisesti. Alva päättää viedä puhelimen akun vaihdettavaksi liikkeeseen. Uuden akun vaihtamisessa ei mene kauan, ja sen jälkeen puhelin toimii taas paremmin ja akku kestää hyvin.

Pohdi lopuksi seuraavia kysymyksiä:

- Mitä ajatuksia sinulle tuli tarinasta?
- Oletko ostanut uuden puhelimen, kun vanha ei ole enää toiminut hyvin, tai oletko joskus korjauttanut puhelinta?

Johdanto

Tässä osiossa syvennytään kiertotalouden teemoihin. **Kiertotaloudella tarkoitetaan talouden mallia, jossa resursseja ja materiaaleja käytetään mahdollisimman tehokkaasti ja pidetään materiaalit pitkään kierrossa.** Luonnonvarojen kulutus yli maapallon rajojen kiihdyttää ilmastonmuutosta ja luontokatoa. Luonnonvarojen kestävämpään käyttöön nähdään yhtenä tärkeänä keinona kiertotalous, jolla voidaan hillitä ilmastonmuutosta ja luontokatoa.

Miltä näyttäisi arki, jossa vaatteita vuokrataan ostamisen sijaan, puhelimien käyttöikä olisi paljon pidempi kuin nykyään tai asukkaat voisivat lainata omasta taloyhtiöstään työkaluja tarpeeseen omien ostamisen sijaan? Entä jos omassa lukiossasi kaikki huonekalut hankittaisiin käytettyinä ja niitä huollettaisiin uusien hankkimisen sijaan?

Kiertotaloudella kestävämpää resurssien käyttöä

Kiertotalous on talousmalli, jossa tavoitteena on käyttää resursseja mahdollisimman tehokkaasti ja kestävästi. Nykyisessä *lineaarisessa talousmallissa* tuotteita on valmistettu, käytetty ja sitten heitetty pois. Tällainen lineaarinen talousmalli on osoittautunut kestävämmäksi. Luonnonvarojen ylikulutukseen perustuva talous ja kulutus ylittävät maapallon ekologisen kantokyvyn, hiilidioksidipäästöt kiihdyttävät ilmastonmuutosta ja tuotannosta syntyy paljon jätettä. Kestävän tulevaisuuden edistämiseksi talouden toimintamalleja on muutettava.

Kiertotaloudessa pyritään käyttämään luonnonvaroja säästeliäästi, pitämään materiaalit kierrossa mahdollisimman pitkään ja tuottamaan mahdollisimman vähän jätettä. Kiertotaloudessa vähennetään *neitseellisten* eli luonnosta saatavien raaka-aineiden ja materiaalien tuhlaamista pitämällä materiaalit kierrossa pitkään, mikä vähentää

tuotannosta aiheutuvia päästöjä ja säästää luonnonvaroja. Kiertotalouteen siirtyminen vaatii uutta tapaa ajatella ja hyödyntää materiaaleja ja tuotteita.

Kiertotalous perustuu jakamiseen, vuokraukseen, korjaamiseen ja kierrätykseen

Millä tavoilla kiertotalous toimii? Kiertotaloudessa tuotteita voidaan jakaa, vuokrata, korjata ja kierrättää. Kun talous perustuu tuotteiden mahdollisimman pitkään käyttöön, on kannattavaa suunnitella tuotteet kestäviksi, pitkäikäisiksi, korjattaviksi ja kierrätettäviksi.

Kiertotalouden toimintatavat on otettava huomioon jo tuotteen suunnittelun alussa.

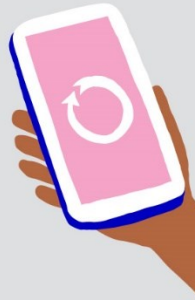
- Tuotteen valmistuksessa on varmistettava, ettei mikään materiaali -estä tuotteen materiaalien uudelleen-käyttöä tai kierrätystä.
- Tuotteen tai materiaalien käyttöään lopussa materiaaleja hyödynnetään uusien tuotteiden raaka-aineina.

Kiertotaloudessa uusia tuotteita voidaan korvata myös palveluilla. Omistamisen sijaan tuotteita ja resursseja voidaan jakaa tai vuokrata. Kiertotalouden toimintamalleja voivat olla jakamisen ja vuokrauksen lisäksi muun muassa korjaus ja kunnostaminen, uudelleenkäyttö, kierrätys sekä jätteen minimoinnin suunnittelu.

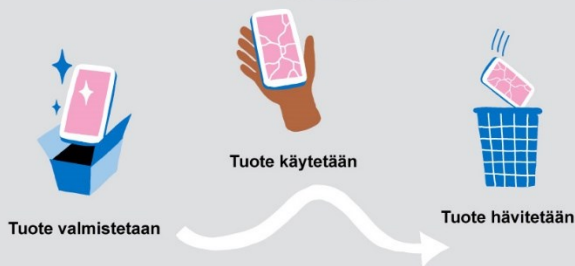
Kiertotalous perustuu siis

- jakamiseen ja vuokraamiseen
- korjaukseen ja kunnostamiseen
- jätteen minimointiin
- uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen.

Miten kiertotalous toimii?

Lineaarinen talous

Kiertotalous

Esimerkkinä puhelin

Lähteet:
Sitra, 2022. Kestävää kasvua kiertotalouden liiketoimintamalleista.
Syke, 2021. Kohti kiertotaloutta. www.syke.fi/fi-FI/Tutkimus_kehittaminen/Kiertotalous
Helsingin kaupunki. Kiertotalouden edistäminen Helsingissä. <https://helsinginilmastoteot.fi/city-act/kiertotalous/>

Jakamistalous yhtenä kiertotalouden muotona

Jakamistalous on talouden toimintatapa, jossa omistamisen sijaan keskeistä on mahdollisuus käyttää tavaroita, palveluita ja muita hyödykkeitä. Jakamistalous voi liittyä kiertotalouteen, mutta kaikki jakamistalous ei kuitenkaan ole kiertotaloutta.

Jakamistaloudessa ideana on hyödyntää vajaakäytöllä olevia tavaroita, tiloja ja palveluita tehokkaammin. Hyödyntäminen voi perustua muun muassa käyttöoikeuksiin, vuokraamiseen ja yhteiskäyttöön. Tässä voidaan käyttää apuna uusia digitaalisia palveluita ja alustoja.

Esimerkkejä jakamistaloudesta ovat

- tavaroiden lainaus- ja vuokrauspalvelut
- Yhteiskäyttöautot
- kirjastot
- kaupunkipyörät.

Kiertotalous edellyttää muutoksia ja päätöksentekoa

Kiertotalous edellyttää päätöksentekoa ja muutoksia myös yritysten, kotitalouksien ja kuluttajien asenteissa ja käyttäytymisessä. Julkinen hallinto ja kunnat voivat kannustaa kiertotalouden toimintatapojen käyttöönottoon. Myös lukiolaiset voivat kuntalaisina, kansalaisina ja kuluttajina vaikuttaa kestävämmästä talouden toimintamalleista pois siirtymiseen.

Voit itsekkin edistää kiertotalouteen siirtymistä

Voit myös itse kannustaa yrityksiä ja organisaatioita ottamaan käyttöön kiertotalouden toimintamalleja.

- Voit suosia kiertotalousyrityksiä tai lähettää palautetta yrityksille. Kuluttajana sinulla on mahdollisuus lähettää palautetta ja toivoa esimerkiksi kierrätysmateriaalien käytön lisäämistä pakkausten valmistuksessa tai tuotteiden kestävyysparantamista ja käyttöiän pidentämistä.
- Voit toivoa lukioissasi kiertotalouden parempaa hyödyntämistä tai ehdottaa omia ideoitasi.
- Pidennä omien tavaroidesi elinikää esimerkiksi korjauttamalla vanhoja vaatteita tai laitteita.
- Mieti, voisitko vuokrata joitain esineitä omaksi ostamisen sijaan.

Piirrosvideo: On aika siirtyä kiertotalouteen

Katso Talous ja nuoret TAT:in On aika siirtyä kiertotalouteen -video (2:55).

Pohdi piirrosvideon aikana samalla itsenäisesti seuraavia kysymyksiä:

- Oletko kuullut kiertotaloudesta aiemmin?
- Tiedätkö muita yhteiskäyttöön perustuvia palveluita tai appeja?
- Näkyykö kiertotalous omassa arjessasi? Miten?

Kirjaa ajatuksesi lyhyesti ylös. Aiheista voidaan keskustella myöhemmin pareittain tai pienissä ryhmissä.

Katso [On aika siirtyä kiertotalouteen –video](#). (2:55)

Kiertotalouden liiketoimintamallit

Kansalaisina ja kuluttajina voimme myös vaatia yrityksiltä kestävämpää liiketoimintaa. Yritykset ovat myös tärkeässä roolissa kiertotalouteen siirtymisessä.

Kiertotalous voi tuoda uusia työpaikkoja. Yritykset voivat suunnitella kiertotalouteen perustuvaa toimintaa kiertotalouden liiketoimintamallien avulla.

Esimerkkejä kiertotalouden liiketoimintamalleista:

- **Kiertävät raaka-aineet**
Yritys hyödyntää tuotannossa kierrätettyjä ja biopohjaisia materiaaleja sekä uusiutuvaa energiaa. Yritys suunnittelee kestäviä, korjattavia ja kierrätettäviä tuotteita.
- **Jakamislustat**
Yritys hyödyntää digitaalisia alustoja, jotka mahdollistavat tavaroiden ja resurssien käyttöasteiden kasvattamisen muun muassa vuokrauksen, yhteiskäytön ja jakamisen kautta.

- **Tuote palveluna**

Asiakas maksaa yritykselle tietyistä toiminnoista tuotteen omistamisen sijaan. Tuloja kertyy esimerkiksi palvelu- tai vuokrasopimuksista.

- **Elinkaaren pidentäminen**

Tuotteita pidetään alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan mahdollisimman pitkään esimerkiksi korjauksen ja huollon, päivittämisen, uudelleenmyynnin ja uudelleenvalmistuksen keinoin.

- **Resurssien talteenotto**

Jätteestä tai tuotannon sivuvirrasta otetaan talteen käyttökelpoisia ja arvoa sisältäviä materiaaleja tai energiaa.

Lähteet:

- [Helsingin ilmastoteot, Kiertotalouden edistäminen Helsingissä](#)
- [Kiertotalousvahti, Tiekartta ja Kiertotalousvahti](#)
- [Kiertotalousvahti, Mitä on kiertotalous?](#)
- [Sitra, mitä nämä käsitteet tarkoittavat?](#)
- [Kiertotalouden mahdollisuudet Suomelle, selvityksiä \(2014\), Sitra \(PDF\)](#)
- [Sitra, kuusi faktaa kiertotaloudesta](#)
- [Sitra, kestävä kasvua kiertotalouden liiketoimintamalleista \(PDF\)](#)
- [Sitra, Uusi käsikirja kiertotalousliiketoiminnan kehittämiseen – sopii kaikille suomalaisyrityksille!](#)
- [Rewitellen, Kuinka valmennan nuoria kiertotalousosaajiksi?\(PDF\)](#)
- [Ympäristöministeriö, kiertotalouden strateginen ohjelma](#)
- [YLE, kiertotaloudesti](#)